

17 OKTOBER 2010 – NEGENENTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Kris DEPOORTERE —

Gebald en/of opgeheven

MOZES TEGEN EEN TALRIJK LEGER en een weduwe tegen een gewetenloze rechter. Twee mensen, te klein en te zwak tegen overmacht. Het eerste verhaal is oeroud. Dit is geen grensconflict. Het is een oorlog tussen twee ideologieën: de joodse levensvisie en die van de Amalekieten. Laatstgenoemden willen de joden tot de laatste weduwe uitroeien. Daarom vallen ze de groep joodse nomaden aan in de rug, waar de zieken lopen, de gekwetsten, de vrouwen met kinderen. Vernietigen zo'n volk, dat willen ze. Zoals Hitler schreef in *Mein Kampf*: „De joden hebben het geweten uitgevonden, daarom wil ik ze uitroeien.” (Nico ter Linden, *Het verhaal gaat*, deel I, bladzijde 237).

Josua is bevelhebber. Mozes zit op een rots. Het loopt mis. Hij schreeuwt. Hij maakt een vuist. De vijanden zijn te sterk. Ten slotte steekt Mozes hopeloos de armen in de hoogte. Vanuit de ellende van zijn volk, roept hij om hulp van boven: „God, och God, God toch.” En als hij moe wordt van zijn handen op te heffen (en misschien ook een beetje ontgoocheld), komen twee vrienden bij hem. Het enige wat ze kunnen doen, is de armen van Mozes ondersteunen, zodat ze ten hemel geheven blijven. Als een woordeloos gebed om hulp. En zolang Mozes dat doet, krijgen de joodse soldaten moed en zijn ze weer sterk genoeg om hun achterhoede van zwakken te beschermen.

Tweede verhaal, uit het evangelie. Een weduwe, Myriam. In Israël was een weduwe gemarginaliseerd. Er bestond geen overlevingspensioen. Ze moesten meestal bedelen. De schuldeisers slaan toe. Ze stapt naar de rechter. Ze weet niet dat ze bij de duivel te biechten gaat. Deze rechter bekommert zich om God noch gebod. Hij heeft geen geweten. Hij kan dus ongeremd wreedaardig zijn. Myriam dringt aan voor de rechtbank. Geen resultaat. Dan gaat ze hongerstaking bij het huis van de rechter. Ze stalkt hem, want ze wil haar gelijk halen. Ten slotte wijkt de rechter. Letterlijk staat er in het Grieks: „om te vermijden dat de weduwe hem een blauw oog sloeg.” Ze zouden op de rechtbank dan wel in hun vuistje lachen. Dus beter wijken voor de vuisten van die vrouw, uit eigenbelang.

Een verhaal met een happy end. Maar je hoort het publiek tot Jezus zeggen: „Te mooi om waar te zijn! De zwakken halen het niet tegen de machtigen. Een slachtoffer blijft altijd een slachtoffer. Zij vinden nergens gehoor, ook niet bij God.” Jezus kaatst de vraag terug: „Je vraagt of je gehoor vindt bij God. Ik, Jezus, vraag me af of God gehoor vindt bij jullie? Waar zijn de mensen die – koste wat het kost – hun geweten volgen in hun inzet voor slachtoffers? Waar is jullie Mozes, die dag en nacht de armen ten hemel strekt? Wie ondersteunt zijn armen? Wie steunt de ‘weduwen’?”

Ja, wij vragen ons af of God ons verhoort. Jezus vraagt zich af of wij God verhooren, als Hij smeekt dat we zouden blijven geloven en elkaar daarin steunen: „Zal de Mensenzoon bij zijn komst geloof op aarde vinden?” Er zijn dus vier figuren nodig. Eerst mensen met een geweten, die vechten voor vrijheid en rechtvaardigheid, die geen compromissen sluiten als het over zwakken gaat. Een onwrikbare innerlijke overtuiging: „Dit moet hersteld worden. Dit mag nooit meer gebeuren.” Mensen met een vuist.

Ten tweede, er zijn mensen nodig die het voortouw nemen om die innerlijke verontwaardiging in daden om te zetten. ‘Operationele doeleinden formuleren’ heet dat vandaag. In de verhalen van deze zondag is dat Josua, de bevelhebber, maar ook weduwe Myriam. Misschien beter nog een weduwe, een ‘ervaringsdeskundige’, zegt men in het jargon.

Op de derde plaats zijn er Mozessen nodig, die de strijd om gerechtigheid een spirituele motivatie geven. Ze verbinden de mensen met de Bron. Ze bidden. En als ze geen woorden meer vinden, dan strekken ze de armen ten hemel.

Ten slotte zijn er ondersteuners nodig: stille hulpverleners, die een kring vormen rond Mozes om zijn armen omhoog te houden, als zelfs dat niet meer lukt op eigen kracht.

Vechten met alle mogelijke middelen én je armen ten hemel opsteken. Niet of-of, maar en-en. Want het gaat om niets minder dan om deze vraag: hoe kan het geweten overleven in onze samenleving?

EERSTE LEZING

EXODUS 17, 8-13

In die dagen kwam Amalek aanzetten om Israël aan te vallen. Toen zei Mozes tot Jozua: „Kies manschappen uit en trek morgen ten strijde tegen Amalek. Zelf ga ik met de staf van God in mijn hand op de top van de heuvel staan.” Jozua deed wat Mozes hem had opgedragen. Hij bond de strijd aan met Amalek terwijl Mozes, Aäron en Chur de top van de heuvel bestegen.

En zolang Mozes zijn armen opgeheven hield waren de Israëlieten aan de winnende hand. Maar liet hij zijn armen zakken, dan won Amalek. Ten slotte werden Mozes' armen moe. Toen haalden ze een steen voor hem waarop hij ging zitten. Aäron en Chur ondersteunden zijn armen, elk aan een kant. Zo bleven zijn armen omhooggeheven, tot zonsondergang toe. En Jozua versloeg Amalek en zijn leger met het zwaard.

TWEDE LEZING

TWEDE BRIEF AAN TIMOTEÛS 3, 14 – 4, 2

Dierbare,

Blijf bij de leer die gij gelovig hebt aanvaard. Bedenk wie het waren die u onderricht hebben en hoe gij van kindsbeen af vertrouwd zijt met de heilige geschriften; daaruit kunt gij de wijsheid putten die u leidt tot het heil, door het geloof in Christus Jezus. Elk door God geïnspireerd geschrift dient ook om te onderrichten in de waarheid en dwalingen te weerleggen, om de zeden te verbeteren en de mensen op te voeden tot een rechtschapen leven, zodat de man Gods voor zijn zaak berekend is en toegerust voor elk goed werk.

Ik bezweer u voor het aanschijn van God en van Christus Jezus, die levenden en doden zal oordelen bij zijn verschijning en bij zijn koningschap: verkondig het woord, dring aan te pas en te onpas, weerleg, berisp, bemoedig; in één woord, geef uw onderricht met groot geduld.

EVANGELIE

LUCAS 18, 1-8

In die tijd leerde Jezus in een gelijkenis aan zijn leerlingen dat zij steeds moesten bidden en daarin niet versagen.

Hij zei: „Er was eens in een zekere stad een rechter die zich om God noch gebod bekommerde. Er was ook een weduwe in die stad die herhaaldelijk bij hem kwam met het verzoek: ‘Verschaf mij recht ten opzichte van mijn tegenstander.’ Een tijdlang wilde die rechter niet, maar daarna zei hij bij zichzelf: ‘Al bekommer ik mij om God noch gebod, toch zal ik die weduwe recht verschaffen om niet langer geplaagd te worden door haar eindeloze bezoeken.’”

En de Heer sprak: „Hoort wat de onrechtvaardige rechter zegt! Zou God dan geen recht verschaffen aan zijn uitverkorenen die dag en nacht tot Hem roepen, of zal Hij ten opzichte van hen onbewogen blijven? Ik zeg u: Hij zal hun spoedig recht verschaffen. Maar zal de Mensenzoon bij zijn komst het geloof op aarde vinden?”

Schriftlezingen © Katholieke Bijbelstichting 's Hertogenbosch, www.bijbel.net